

UČENJE FRANCUSKOGA JEZIKA KROZ BROJILICE, PJESME I KRATKE PRIČE ZA STUDENTE GLUME I LUTKARSTVA

Jasenska Butić*

Alliance Française, Zagreb

U ovom se radu opisuje program nastave francuskoga jezika za studente glume i lutkarstva zasnovan na uporabi brojilica, pjesmica i priča francuskoga govornog područja. U okviru Bolonjskog procesa kod studenata dolazi do sve veće potrebe za poznavanjem stranih jezika zbog razmjene među sveučilištima i gostovanja stranih profesora. Studenti glume i lutkarstva su specifična grupa za podučavanje, tako da je program prilagođen isključivo njima i njihovim potrebama, izrađen je za brzo svladavanje vještina koje su njima najpotrebnije – komunikacija, izgovor i razumijevanje. Cilj je programa dati uvod u osnove francuskoga jezika studentima glume i lutkarstva pomoću brojilica, pjesmica i kratkih priča, s naglaskom na pravilan izgovor. Program je usklađen s Europskom jezičnom mapom i prvi ciklus programa odgovara stupnju A1 Europske jezične mape.

Ključne riječi: francuski jezik, posebni programi, studenti glume i lutkarstva, brojilice

1. UVOD

Potreba za brzim i usmjerenim učenjem stranih jezika kod studenata u Hrvatskoj javlja se uvođenjem Bolonjskog procesa u visoko obrazovanje, s kojim dolazi do razmjene studenata i profesora i povezanosti sveučilišta u Hrvatskoj s različitim sveučilištima i fakultetima u Europi. Bolonjska deklaracija usmjerena je na poticanje mobilnosti studenata, profesora i istraživača, a samim time osigurava se kvaliteta učenja i orijentacija na europsku dimenziju visokog obrazovanja, povezivanje država, ponajprije širenjem i učenjem jezika Europske unije, dakle poticanje višejezičnosti (<http://www.europa.eu>). Gostovanja stranih predavača na našim fakultetima su sve češća, tako da je poznavanje osnova jezika predavača za studente nadalje korisno i prijeko potrebno u svladavanju novih znanja i vještina te ubrzava sam proces nastave. Također, osnove stranog jezika nužne su za boravak studenata na fakultetima s kojima je ostvarena suradnja. S tim je ciljem osmišljen i ovaj program učenja francuskoga jezika za studente glume i lutkarstva kroz brojilice, pjesme i kratke priče frankofonog govornog područja. Program je kreativan i zanimljiv, uklapa se u program nastave na

* Jasenska Butić, Alliance Française, Zagreb; e-mail: jasenska.butic@zg.t-com.hr

Umjetničkoj akademiji u Osijeku i ujedinjuje dosadašnja znanja studenata s novima, čime učenje čini konkretnijim i zanimljivijim. Kao smjernice u izradi ovakvog tipa specijalnog programa za vrlo određenu grupu poslužile su nam metode koje se rabe u izradi programa *sur mesure*, preciznije FOS-a (skraćena za Français sur Objectifs Spécifiques – francuski za specijalne ciljeve). Takav način podučavanja francuskoga jezika specifičan je s obzirom na strukturu učenika, njihove potrebe učenja i kratko vrijeme predviđeno za učenje. Takvim načinom točno su određene i unaprijed zadane komunikacijske situacije, a učenici su motiviraniji u praćenju programa koji odgovara njihovim potrebama (<http://www.lefos.com>). U izradi programa rabljen je komunikacijski pristup kao temeljno načelo suvremenoga poučavanja. Cilj mu je naučiti učenika komunicirati na stranom jeziku (Vrhovac, 2001). Svrha je suvremene nastave stranoga jezika stjecanje komunikacijske kompetencije na usmenoj i pisanoj razini. Komunikacijski pristup poučavanju temelji se, između ostaloga, i na kreativnosti, istraživanju i razmišljanju, te na trajnoj podršci nastavnika u objašnjavanju i strukturiranju novih znanja (Stević, 2006). U izradi programa, kad je riječ o razini jezične i komunikacijske kompetencije koju bi studenti trebali postići nakon određenog broja sati, uzete su u obzir smjernice Zajedničkog europskog referentnog okvira za jezike i program je usklađen s Europskom jezičnom mapom razinom A1.

2. CILJ

Osnovni cilj programa je dati uvod u osnove francuskoga jezika studentima glume i lutkarstva Umjetničke akademije u Osijeku, zasnovan na upotrebi brojilica, pjesmica i priča frankofonog govornog područja. Kroz specifičan način podučavanja nastoji se kod studenata povećati motivacija za učenjem stranog jezika, kao i motivacija za nastavkom učenja. Nastoji se usmjeriti njihova kreativnost na područje francuskoga jezika, kulture i civilizacije te im se nastoji dati sigurnost pri uporabi usvojenog znanja, kao i izravna i brza primjena usvojenog znanja u njihovom specijalističkom području – na sceni. Kao osnovni cilj nastave postavljeno je usvajanje govornog jezika, pri čemu je naglasak pretežno na usmenom izrazu i usvajanju zvukova stranog jezika s pravilnim izgovorom.

3. PRIMJENA PROGRAMA

3.1. METODA

Osmišljavajući program uzeli smo u obzir potrebe ciljne grupe za učenjem stranog jezika, odredili vremensko razdoblje i učenje podijelili na cikluse. Proučili smo kako najbolje povezati program nastave njihovog studija s učenjem stranog jezika i kako ih motivirati na zanimljiv način. Kao osnovu za program uzeli smo više činjenica: utvrdili smo koja je ciljna skupina za podučavanje te koje su posebnosti i mogućnosti učenja. Zatim smo razmotrili stvarnu potrebu za stranim jezikom, probleme koji se mogu javiti pri učenju i utvrdili vremensko razdoblje za usvajanje predviđenoga gradiva. Provođenje programa učenja

predviđeno je u ciklusima zbog hitne potrebe usvajanja osnova jezika, kao i zbog koncepcije nastave na Akademiji. Jedan ciklus sastoji se od 50 školskih sati. Model učenja u ciklusima je u ovom slučaju iznimno koristan, jer se svakim novim ciklusom u kratkom vremenu nadograđuje dosadašnje znanje. Studenti se dijele u grupe (u svakoj najviše 10 studenata) iz razloga što je u ovom načinu učenja iznimno važno usmeno ponavljanje već usvojenih cjelina te govorna produkcija i interakcija.

3.2. CILJNA SKUPINA

Naša ciljna skupina su studenti glume i lutkarstva Umjetničke akademije u Osijeku, početnici i lažni početnici bez obzira na godinu studija. Njihova potreba za stranim jezikom vezana je uz Bolonjski proces te razmjenu predavača i studenata, praćenje nastave stranih predavača na različitim jezicima, kao i njihov kontakt s književnošću, civilizacijom i jezikom unutar samog programa Akademije (teoretski dio nastave, samostalni rad, kao i konkretni praktični dio nastave, tj. izvedba određenih tekstova ili dijelova tekstova na stranom jeziku). U prednosti su pred drugim studentima nefiloloških fakulteta jer imaju dobru moć oponašanja i ponavljanja, pa im usvajanje i interpretacija novih zvukova ne predstavlja veliki problem. Treba uzeti u obzir da studenti glume i lutkarstva imaju osnove glazbenog obrazovanja i većinom su nadareni za glazbu i vole ju (u njihovom nastavnom programu jedan od predmeta je i učenje sviranja instrumenta po izboru), tako da je motivacija glazbom jedna od važnijih u ovom procesu. Usvajanje manjih i većih glazbenih cjelina i reprodukcija istih predstavljaju za njih pozitivan poticaj. Pri izradi ovoga programa imali smo na umu interesnu sferu i kognitivne sposobnosti studenata. Studenti imaju razvijenu kreativnost i maštu te sposobnost izmišljanja i unošenja neobičnog u svakodnevne situacije.

3.3. ULOGA BROJILICA U UČENJU

Kroz nastavu zasnovanu na brojalicama i pjesmama vrlo brzo i prilično lagano usvajaju se tri osnovne jezične vještine: slušanje, govorenje, čitanje, i što je za studente glume i lutkarstva najvažnije – vrlo lagano se usvaja pravilan izgovor francuskog jezika ili se ispravlja izgovor kod lažnih početnika. Pravilan izgovor i raspoznavanje različitih vokala, poluvokala i nazala u francuskom jeziku vrlo je bitan za sporazumijevanje. Problemi s izgovorom koji se javljaju u toj dobnoj skupini su česti i teško ih je ispraviti. No, uvođenjem rime, kratkih rečenica, ponavljanjem određenih cjelina, uvođenjem glazbe i oponašanja znatno se smanjuju poteškoće kod izgovora pa sami učenici lakše uočavaju pogriješke i ispravljaju ih. Nadalje, recitiranje i pjevanje pomažu pri brzem uvježbavanju ritma i intonacije francuske rečenice, koja je specifična i razlikuje se od hrvatske. Drugi razlog uporabe brojilica i pjesmica je brzina učenja. Učenje putem brojilica, rime, kratkih, gotovih formi lagano je ne samo djeci nego i odraslim osobama. Za kratko vrijeme svlada se mnogo gradiva. Ovakav tip učenja zanimljiv je nekome tko će poslije imati doticaja s djecom ili raditi s njima jer je opuštajući, nudi mnogo mogućnosti za kreativnost i učenje kroz igru. Gotovo sve strukture usvajaju se napamet, i na taj se način lingvistički sadržaj usiječe u pamćenje učenika i ostane

duže vrijeme. Takav način učenja daje studentima veću sigurnost u daljnjoj uporabi. S ovom metodom brojilica i kazališta u jednom učenik ne pamti samo nove riječi nego ih stavlja u korelaciju s ostalim. Recitiranje ili pjevanje pjesme može se popratiti i pokretima u prostoru. Poznato je da pokret ima važnu ulogu pri usvajanju jezičnih struktura. Učeći uz pokret, studenti se neće samo zabaviti nego će i lakše usvojiti jezične strukture, ritam i intenzitet i intonaciju francuske rečenice – dakle, sve ortoepijske elemente novoga jezika kojemu su izloženi (Vrhovac, 2005).

Usvajanjem tematskih sadržaja tipičnih francuskih pjesmica, brojilica i priča, studenti se upoznaju s nekim osnovnim elementima francuske civilizacije i kulture.

3.4. PROCES USVAJANJA

Ciklus je podijeljen na tematske cjeline koje započinju predstavljanjem samoga sebe, a zatim se šire na predstavljanje i opis drugih osoba, stvari i pojava oko sebe. Situacije su povezane sa svakodnevnim životom studenata. Uvodni sat započinje senzibiliziranjem i motiviranjem učenika za učenje francuskoga jezika. Već na prvom satu važno je učenicima pokazati koliko francuskih riječi znaju. Treba zatražiti od njih da nabroje sve pjesme, riječi, fraze ili pojmove koje poznaju na francuskom jeziku, bez obzira znaju li ih pravilno izgovoriti ili ne. U većini slučajeva to su nazivi marki automobila, likova iz crtanih filmova, kozmetički proizvodi, sirevi, kulturni spomenici, imena francuskih glumaca, redatelja ili dio neke popularne francuske pjesme. Ispisujući te riječi na ploču, bitno je od učenika tražiti da ih pravilno ponove za profesorom te ispravljati izgovor. Učenjem pravilnog izgovora već poznatih riječi učenike uvodimo u sam sustav francuskoga pisanja i čitanja te ih upoznajemo sa specifičnostima francuskoga izgovora.

Sljedeći je korak pokazati im unaprijed pomno odabrane riječi iz francuskoga jezika koje prepoznaju i znaju im značenje (neke od njih su već i sami nabrojali u prethodnom zadatku). Nakon usvajanja pravilnog izgovora tih riječi, od učenika se traži da sami uoče neka osnovna pravila čitanja. Brzina i količina uočenih pravila ovisi o učenikovom poznavanju nekog drugog stranog jezika, motivaciji i koncentraciji. Ostala pravila čitanja profesor dodaje sam na kraju kada uvidi da učenici više ne mogu povezati izrečeno s napisanim. Neke riječi koje smo uporabili su: champagne, champignon, bébé, restaurant, bonbon, bonjour, merci, Madame, Garnier.

Sljedeći sat uvodimo brojilice (pjesmice) koje su učenicima već od prije poznate na hrvatskom jeziku kao npr. *Frères Jacques* (Bratec Martin), *Au claire de la lune* (Kuca kuca Pero). Uz poznatu glazbu lakše se usvajaju nove riječi francuskog jezika. Pjesma *Frères Jacques* vrlo je poticajna jer ima malo teksta koji se brzo svladava, melodija je svima poznata, a neki su učenici već i upoznati s francuskom verzijom te pjesmice. Najbitnije je što potiče natjecateljski duh među studentima kanonskim tipom pjevanja i samim time nesvjesno olakšava i ubrzava usvajanje izgovora. Svaka grupa učenika (od dva ili tri učenika) trudi se što bolje otpjevati (izgovoriti) svoj dio. Slijedi upoznavanje studenata s francuskim alfabetom. Postoje različite pjevane verzije alfabeta, no verzija *Je chante l'alphabet* jedna je od najomiljenijih među učenicima zbog svoje komične izvedbe (oponašanje opere) i,

najvažnije, mogućnosti da se zorno otpjeva i poprati gestama.

Nakon alfabeta, usvajaju se govorni činovi pozdravljanja i predstavljanja kroz brojlice *Bonjour Madame* (Vrhovac et al., 2005) i *Je dis bonjour* (Vrhovac et al., 2005). Brojlice se usvajaju napamet, dio po dio, zatim se ponavljaju u cijelosti bez tekstualnog predloška. Nakon usvajanja izgovora učenicima se daje tekst. Nakon usvajanja leksika dolazi do promjena u brojlicama uvođenjem stvarnih imena studenata i spajanjem dviju brojlica u jedan dijalog između dvoje polaznika u razredu.

Bonjour Madame

Bonjour Madame

Bonjour Monsieur

Je dis bonjour à tous les deux.

Bonjour Mimi, comment ça va ?

Ça va bien merci, et toi ?

Bonjour Toto comment ça va ?

Ça va mal, ça ne va pas.

Vrhovac et al., 2005.

Je dis bonjour

Je dis bonjour quand il fait jour,

Je dis bonsoir quand il fait noir,

Et à toi, je dis au revoir.

Vrhovac et al., 2005.

Prvo ponavljanje pjesmica je familijarizacija učenika s tekstem i izgovorom. Poslije postupno dodajemo francusku intonaciju, a na kraju mimiku i geste koje olakšavaju pamćenje teksta. Uvođenjem mimike i gesta produkcija jezika je na verbalnom i neverbalnom nivou (Gajić, 2001).

Gramatički sadržaji su uzeti kao sredstvo koje omogućuje komunikaciju među sugovornicima, što znači da je gramatika u službi komunikacije. Gramatika se obrađuje spiralno, po načelu usvajanja i ponavljanja. U prvom ciklusu obrađuju se prezent glagola *avoir, être, aller, faire*, glagoli na *-er*, imperativ, osobne zamjenice naglašene i nenaglašene, negacija, razgovorna forma pitanja, pridjevi i imenice muški i ženski rod, množina, određeni i neodređeni članovi, glavni i redni brojevi. Cilj je nastave usvajanje govornog jezika, tako da je naglasak u programu na usmenom izrazu i na usvajanju pravilnog izgovora, kao i privikavanje studenata na glasove svojstvene francuskom jeziku, povezivanje izgovorenog i napisanog jer se to u francuskom jeziku ne podudara.

3.5. VRJEDNOVANJE

Na kraju prvog nastavnog ciklusa od 50 sati studenti izvode malu predstavu (etidu) u kojoj se provjerava ispravnost izgovora i snalaženje u jeziku. Scenarij za predstavu studenti

rade zajedno s profesorom jezika i to tijekom nastavnog procesa, postupno s usvajanjem novoga leksičkog i gramatičkog sadržaja. Završni tekst predaje se profesoru na pregled i ispravak. U samoj izvedbi vrjednuje se izgovor i uporaba komunikacijskih sadržaja u odabranoj sredini/okviru. Takva vrsta pismene provjere sastoji se većinom od dijaloga s usvojenim vokabularom, frazama i gramatikom tijekom ciklusa. Vrjednuje se ispravnost uporabe prijeđenog gradiva. Jedna skupina studenata može napraviti jednu etidu ili se podijeliti i napraviti više (prema dogovoru). Profesor glume ili lutkarstva može provjeriti i ocijeniti glumačku izvedbu. Po dogovoru s profesorom studenti izabiru hoće li etidu raditi kao lutkarsku ili glumačku izvedbu. Sukladno tomu, sami izrađuju lutke, kostime, scenografiju i uključuju u etidu glazbu neke od pjesama obrađenih na nastavi ili neke druge pjesme frankofonog govornog područja.

4. POTEŠKOĆE

Kroz sam rad sa studentima javile su se poteškoće u svladavanju gradiva. Neke od njih su očekivane, kao što su početni problemi s izgovorom zvukova koji su specifični samo za francuski jezik (razlika između nazalnog „e“ i nazalnog „a“, pravilan izgovor i razlika između „otvorenog“ i „zatvorenog“ e). Jedna od većih poteškoća nastaje uvođenjem pisanog teksta. Nakon usvajanja određene brojalice, ponavljanja za zvučnim modelom i profesorom i korekcije izgovora, studentima se daje tekst i u pisanom obliku. Gledajući u pisani tekst, studenti se više oslanjaju na vizualno, a ne na slušno, i tu dolazi do pogrešaka u izgovoru koje se moraju odmah ispravljati. Studenti zanemaruju zvučnu sliku koju su svladali i doslovce čitaju francuski tekst, no ne po pravilima (jer ih ne poznaju dovoljno), nego oslanjajući se na poznavanje pravila čitanja drugih stranih jezika koje govore. Tako npr. čitaju „e muet“ na kraju riječi koje nisu prije izgovarali jer nisu znali da postoji na kraju riječi, ne rade vezivanja „liaison“ (npr. slova -s sa sljedećom riječi koja počinje samoglasnikom), određene riječi čitaju prema pravilima čitanja engleskog ili njemačkog jezika (npr. početno slovo „s“ u riječi počinju izgovarati kao „z“). Zbog takvih pogrešaka važno je odmah proanalizirati pisani tekst sa studentima, stalno ih podsjećati na zvučnu sliku koju su svladali i pokušati spojiti zvučnu sliku s pisanim tekstom. U većini slučajeva studenti sami usklade pisani tekst s izgovorom. Neki od njih odbace pisani tekst i oslanjaju se samo za zvučnu sliku koju su zapamtili, a kod nekih pogreške ostaju dosta dugo i potrebno ih je neprestano ispravljati. Zato se pisani tekst uvodi kao posljednja faza u svladavanju određene brojalice. Od učenika se prije svega traži da se oslanja na zvučni model.

5. ZAKLJUČCI

Cilj našeg programa je naučiti studente glume i lutkarstva Umjetničke akademije u Osijeku osnovama francuskoga jezika, kulture i civilizacije uporabom brojalica, pjesmica i priča frankofonog govornog područja, te im dati sigurnost pri uporabi usvojenog znanja na njihovom području, sceni. Osnovni cilj nastave je usvajanje govornog jezika te usvajanje pravilnog izgovora. Prednost ovakve metode je da sudionici usvoje dobar izgovor, no s

ograničenim vokabularom. Ovakav način učenja jezika kreativan je i zanimljiv jer nije uobičajen, uklapa se u program nastave na Akademiji i povezuje konkretno učenje i uprabu stranog jezika s gradivom na fakultetu. Dopušta studentima korištenje svojih dosadašnjih znanja i time učenje čini zanimljivijim, konkretnijim i daje im veću sigurnost. Kreativan je jer većina brojilica ili pjesama imaju svoju koreografiju ili se vrlo lako može napraviti koreografija za njih. Zadatak da se na kraju ciklusa izvede predstava, tj. da se osmisli maleni scenarij s temama iz obrađenog gradiva, napravi popratna koreografija i scenografija, vrlo je poticajan, kao i predstavljanje pred publikom, što studentima daje još veću motivaciju i sigurnost.

Kako je danas tendencija da se francuski jezik pojednostavi i što više približi široj publici, tako je i ovaj način učenja francuskog vrlo moderan i poticajan. Jezik koji se usvaja na ovaj način jednostavan je i jasan, precizan, gotovo sve strukture se usvajaju napamet, što učenicima daje veću sigurnost u daljnjoj uporabi. Ovakav način učenja odraslih osoba nije uobičajen, tako da se uvijek mora unaprijed pripremiti i objasniti im ciljeve i tijek učenja. Usvojene vještine nakon prvog ciklusa od 50 sati uvrštavaju se u stupanj A1, a svode se na razumijevanje (ponajprije slušanje, no i dio čitanja) i zatim na govor (govorna produkcija kao osnova programa i govorna interakcija). Pisanje u ovom ciklusu nije posebno obrađivano.

LITERATURA:

- Gajić, J. (2001). Adaption théâtrale d'un conte. *Children and foreign languages III*, 187–190.
- Stević, S. (2006). Primjena medija u nastavi stranih jezika. U: Granić, J. (ur.). *Jezik i mediji. Jedan jezik: više svjetova*, Zagreb-Split: HDPL.
- Vrhovac, Y. (2001). *Govorna komunikacija i interakcija na satu stranog jezika*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- Vrhovac, Y., Horvat-Vukelja, Ž., Jelić, A. B., Topličanec, M. (2005). *Un, deux, trois nous voilà*: Zagreb: Školska knjiga.
- Vijeće Europe (2005). *Europska jezična mapa*. Zagreb: Školska knjiga.
- <http://www.momes.net>
- <http://www.europa.eu>
- <http://www.le-fos.com>

FRENCH LANGUAGE LEARNING PROGRAMME FOR ACTING AND PUPPETRY STUDENTS BASED ON THE USE OF NURSERY RHYMES, SONGS, AND TALES

Summary:

In this paper we present the French language learning programme for acting and puppetry students based on the use of nursery rhymes, songs, and tales of the French – speaking area. Within the framework of the Bologna process, the need to speak a foreign language is constantly increasing due to the student exchange programmes and lectures of foreign teachers. Acting and puppetry students are a specific learning group, so this programme has been adapted exclusively to their needs. Also, the programme has been created to provide quick acquisition of the most necessary skills: communication, pronunciation, and comprehension. The objective of this programme is to introduce acting and puppetry students with the basics of the French language using nursery rhymes, songs and tales, with emphasis on correct pronunciation. The programme has been harmonised with the European Language Map, the first programme cycle corresponding to its A1 level.

Key words: French language, special programmes, acting and puppetry students, nursery rhymes